

Валентина КУДІН,

завідувач лабораторії виховної роботи комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

ЛІДЕРИ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ В УМОВАХ РОЗВИТКУ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сьогодні можна часто почути, а чи потрібна виховна робота в умовах Нової української школи? Так, потрібна, бо саме в таких умовах основою виховання є створення підґрунтя, на якому може зростати людина європейського мислення, яка добре знає себе, може використовувати власний потенціал, вмیه створювати ситуації успіху, розробляти й реалізовувати власний життєвий сценарій. Без цілеспрямованої виховної діяльності у закладі освіти неможливо зреалізувати тривимірну модель випускника закладу освіти, яка запропонована Концепцією реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти. Згідно з Концепцією до 2029 року кожен освітній заклад має впроваджувати демократичну культуру через вироблення відповідних процедур для захисту прав дитини і формування демократичних цінностей. А стандарт Нової української школи ґрунтується на компетентнісному підході, який поєднує школу з реальним світом і тими потребами, які ставить перед людиною життя. Тому, безумовно, – це завдання має сприйматись у якості центральної мети виховної роботи. Адже в нинішніх умовах розвитку суспільства ми не тільки формуємо і навчаємо особистість, а й виховуємо **ПАТРІОТІВ нашої Української держави!** Лише компонент «інноватор» може розглядатись як такий, що формується і з допомогою освітньої діяльності (важко бути інноватором, якщо не володієш базовими знаннями), і з допомогою виховної роботи. Створення інновацій вимагає сформованості окремих рис особистості й особливого типу мислення. Закцентуємо увагу саме на цих рисах.

Одним з важливих напрямків сучасної системи освіти України є розвиток в учнів здатності до самоорганізації; формування високого рівня правової культури, здорового способу життя; розвиток можливостей творчої діяльності, вміння знайти змістовний компроміс у процесі міжособистісної та міжкультурної комунікації, які неможна втілити в життя без ефективної системи органів учнівського самоврядування. Адже у найближчій перспективі затребуваними на ринку праці будуть фахівці, які вміють учитися протягом життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі. Наш час потребує ЛІДЕРІВ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ, – людей компетентних, відповідальних, здатних мислити неординарно.

Завдання виховання молодих лідерів полягає у підготовці людини майбутнього, людини, яка відповідає вимогам нового ХХІ століття. Ось чому необхідні пошук і підтримка учнівської молоді, чий особистісні переконання спрямовані на активну участь у громадському житті молоді, яка має організаторські здібності, усвідомлює себе потенційним лідером, має бажання використовувати свою енергію та здібності заради інших. Ці та ряд інших

чинників успішно реалізуються у тих закладах освіти, де створена і працює система органів учнівського самоврядування, де не на папері, а на дії упроваджується педагогіка партнерства між всіма учасниками освітнього процесу, про яку іде мова у Концепції нової української школи, приділяється увага упровадженню особистісно орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму, яка допомагає розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини. Адже у ефективній організації учнівського самоврядування знаходиться місце для всіх учнів і їхніх талантів, головне, щоб було бажання щось змінювати на краще як у своєму закладі освіти, так і в суспільстві в цілому.

Тому у даних рекомендаціях буде йти мова про саме такі завдання, тобто формування лідерських якостей старшокласників. Адже наразі у Черкаській області працює потужна Ліга старшокласників Черкащини, напрацьований доволі значний важливий дієвий досвід, який може почерпнути кожен бажаючий.

Зазначимо, що за минулий навчальний рік Лігою старшокласників Черкащини реалізовано чимало ініціатив і проєктів, які стали відомі в області і за її межами, зокрема:

1. Проєкт «Мрії, обпалені війною», виданий посібник історій дітей, вимушених переселенців, неодноразово був презентований на різних зустрічах як в області так і в Україні.

2. Участь у всеукраїнському конкурсі волонтерських проєктів від Корпусу Миру, як результат – перемога.

3. Проведення Всеукраїнського форуму Ліги старшокласників Черкащини «LIGA-FEST» до 70-річчя Черкаської області.

4. Створення рекламних відеороликів про свою маленьку батьківщину «Запрошуємо на гостину». Даємо список переможців:

- учнівський Парламент Моринського ліцею ім. Т.Г.Шевченка Звенигородської міської ради;
- вихованці зразкового художнього колективу «Дитяча інформаційна агенція» «Позитив» Будинку дитячої та юнацької творчості Смілянської міської ради;
- Чорнобаївська учнівська рада «Лідер» Чорнобаївської селищної ради;
- Тищенко Вероніка, президент Канівської гімназії ім. Івана Франка Канівської міської ради;
- Кузьменко Владислава, лідер учнівського самоврядування Дацьківської гімназії Стеблівської селищної ради.

5. Створення історичних пам'яток Черкащини «Ми - частинка долі України». Переможці:

- учнівський і педагогічний колектив Великобурімської загальноосвітньої школи I-III ступенів Чорнобаївської селищної ради;
- вихованці гуртка «Майстерність» Моринського ліцею з дошкільним підрозділом Звенигородської міської ради;

• учнівський і педагогічний колектив Черкаської спеціалізованої школи I-III ступенів №28 ім. Т. Г. Шевченка Черкаської міської ради;

• Безгуба Надія, Кравченко Віктор, Мініна Марія, вихованці Золотоніського будинку дитячої та юнацької творчості Золотоніської міської ради;

• Димиденко Варвара, вихованка гуртка «Чарівниця» Будинку дитячої та юнацької творчості Смілянської міської ради.

6. Підготовка вітальних відеороликів «Квіти вітання і вдячності захисникам України».

7. Флешмоб «Шаную полеглих – єднаю покоління» до Дня пам'яті та примирення та ін.

Окремо хочеться зауважити про **міжнародну співпрацю лідерів Ліги старшокласників Черкащини**. Завдячуючи перемозі у конкурсі волонтерських проєктів Корпусу Миру, старшокласники презентували волонтерську роботу області на міжнародному рівні, а саме, американським дітям зі штату Огайо. Однолітки з міста Толедо були вражені масштабами благодійної та волонтерської роботи, які здійснюють діти в Україні. Волонтерство розвиває соціальні, громадянські та емоційні навички, які є ключовими для концепції Нової Української Школи. Такі зустрічі допомагають нести інформацію про справжній стан речей на пряму своїм одноліткам з іншої країни, про те чим і як живуть діти в Україні. Ця робота надзвичайно важлива і необхідна у час коли росія веде війну не тільки на полі бою, а і на інформаційному фронті. Тож старшокласники використали можливість і зробили все від них залежне, щоб донести справжню інфо про стан речей в нашій державі.

Важливим аспектом у формуванні лідера нової формации є **інформаційна гігієна**. Сучасна молодь жодного дня не обходиться без гаджетів, тому у виховному процесі варто акцентувати на протидії дезінформації й боротьбі з ворогом на інформаційному фронті. І Ліга старшокласників добре працює у цьому напрямі, адже після першої зустрічі з однолітками за кордоном, відбулась друга. Створена дружня атмосфера зумовила продовження зустрічей і в наступному році. Сподіваємось продовжувати співпрацю на міжнародному рівні, використовуючи всі наявні засоби для того, щоб очима і вустами дітей подавати ситуацію про життя дітей в Україні.

Виховання молоді потрібно здійснювати не лише на прикладах історії становлення української державності, а й на сучасних прикладах відважних і героїчних вчинків. Саме з такою метою проводяться зустрічі на Всеукраїнському рівні у клубі лідерських **ініціатив «Полігон»**, який працює на базі Українського державного центру позашкільної освіти і до роботи якого долучаються лідери Черкащини. За минулий рік організовано ряд зустрічей з учасниками російсько-української війни, зустрічі з фахівцями у сфері ментального здоров'я, інформаційної гігієни. На заходах, які проводяться Лігою старшокласників Черкащини, також завжди присутні воїни ЗСУ, і старшокласники мають можливість почути історії життя справжніх патріотів, які відстоюють своє законне й невід'ємне право бути господарями на власній землі. Тож ми продовжуємо такі заходи у співпраці з нашими героями, щоб мати особистостей, про яких мова йде у Концепції НУШ. Саме таких випускників чекає наша держава, особистостей, патріотів та інноваторів у всіх сферах життя.

Тож наразі наголосимо на **п'яти основних принципах виховної роботи в НУШ**, а саме:

1. У концепції НУШ передбачено виховання на загальнолюдських цінностях і патріотизмі. Дітей мають привчати до відповідальності, поваги до гідності, прав, свобод, законних інтересів людини екологічної

культури, доброти, милосердя, толерантності, терпимості, шанобливого ставлення до сім'ї. Хтось вважає, що звучить усе це дещо банально, але то від «оскоми» до красивих слів. Насправді ж опитуваннями, психологічним тестуванням, різними іншими методами можна виміряти рівень свободи, довіри, безпеки у школі. Це саме і буде орієнтація на результат, а не на процес. Якщо вдасться створити атмосферу, сповнену свободи, довіри та безпеки, це добре пасуватиме сучасним активним, незалежним дітям, дозволить їм без сором'язливості проявити свої творчі здібності.

2. Виховну програму варто ухвалювати спільно з батьками, а різні тематичні акції краще базувати на дитячій ініціативі, ідеях.

3. Прищеплювати цінності гуманізму найкраще через конкретні дії. Загалом це притаманно НУШ: менше слів — більше дії. Допомога конкретній людині важитиме для дитини значно більше, ніж слова.

4. Звісно, дисциплінарні прочуханки, публічна критика із залученням однокласників — це не виховні моменти, припустимі в НУШ. Навіть обговорення оцінок відтепер ведеться лише зі школярем і його батьками, а не в класі чи на батьківських зборах.

5. Шкільне виховання має стати не «каральним». Замість «не можна вчиняти інакше» має стати «так було б ефективно». Завдання школи — указувати й аналізувати орієнтири, підказувати, як учинки та цінності людини впливають на інших та на її життя, а також створювати психологічно комфортну атмосферу.

Тож і очевидно, що неможливо виховати активного громадянина за допомогою пасивних методів навчання та виховання без успішної комунікації дорослих і дітей у закладі освіти. Найбільш **продуктивним засобом виховання** громадянина-патріота має бути залучення учнів до діяльності органів учнівського самоврядування, де вони зможуть бути суб'єктами освітнього процесу, виховувати в собі необхідні для цього риси особистості. А цьому потрібно навчати. З цієї метою в Черкасах проведено навчання старшокласників «Лідерський ed-Camp», до якого долучились лідери Ліги старшокласників Черкащини. Активність, з якою старшокласники опановували знання, свідчить про важливість і необхідність такої роботи. Ця робота буде продовжена і наступного року.

У минулому році почав свою роботу гурток **«Лідер»**, до якого приєдналися старшокласники не тільки міста, а й області говорить про потребу таких знань у старшокласників. Адже свої знання і вміння, здобуті під час занять, вони втілюють (впроваджують) у своїх закладах освіти у роботі з молодшими школярами.

Лідери учнівського самоврядування закладів освіти долучаються до створення і діяльності молодіжних рад у територіальних громадах, це саме ті, юні громадяни, які своїми діями та небайдужістю, прагнуть змінити життя у своїй громаді на краще, заслуговують на підтримку та повагу. Тож і наступному році ця робота має продовжуватися.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>

2. Волонтерство як інструмент навчання. URL: <https://nus.org.ua/articles/volonterstvo-yak-instrument-navchannya/>

3. Дубяга А., Золотар О. Методичний путівник класного керівника Нової української школи: збірник методичних матеріалів. Краматорськ, 2021. 44с.